

Realistyczna makieta na niewielkiej powierzchni – co budować?

W poprzednim numerze ŚK starałem się zachęcić do budowy makiety kolei wąskotorowej w wielkości H0e, osadzonej w realiach II lub III epoki modelarskiej. Kontynuując podjęty temat pragnę przedstawić kilka przykładów tego, co można budować, od czego zacząć i skąd czerpać informacje na temat interesującej nas infrastruktury (często już niestety nieistniejącej).

Niemal każdy z początkujących modelarzy kolejowych chciałby rozpocząć budowę swojej makiety od wykonania stacji. Wielu młodym adeptom trudnej sztuki modelarskiej marzy się piękna, duża stacja kolejowa, z wieloma torami i rozjazdami, sygnalizacja kształtową lub świetlną, budynkiem dworca i nastawni. Niestety, taka droga ku realistycznemu modelarstwu często okazuje się być... ślepiym zaułkiem. Brak należytego doświadczenia, nieumiejętne i niezgodne z zasadami geometrii układanie torów i rozjazdów, błędy w wykonywaniu elementów terenu i zieleni powodują zazwyczaj, że makieta taka nigdy nie zostaje ukończona. Pomimo, że pochłania ona wiele pieniędzy i pracy – zamiast przyciągać do modelarstwa – skutecznie od niego odpycha.

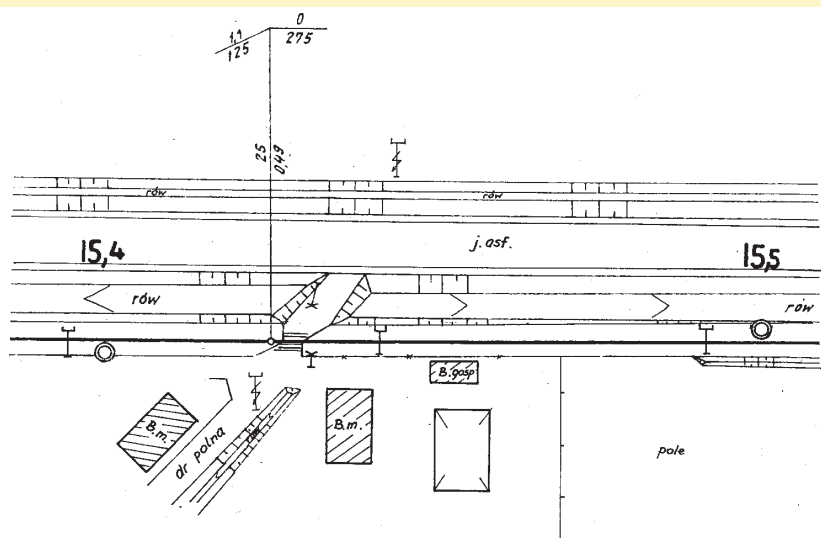
Proponuję więc zacząć od budowy fragmentu szlaku kolejowego. Idealem byłoby wzorowanie się na rzeczywistym fragmencie wąskotorowej linii kolejowej. Proponuję skorzystać ze starych fotografii, dostępnych między innymi na różnych stronach internetowych. W archiwach można poszukać planów sytuacyjnych, często nieistniejących już linii kolei wąskotorowych.

Jak napisałem w poprzednim numerze ŚK, wąskotorówki to wdzięczny temat dla modelarza. Często linia kolejowa biegła bowiem równoległe do drogi. Zagrody gospodarskie przylegały do toru, a dojazdy do posesji tworzyły liczne przejazdy kolejowe. Przykładem może być fragment załączonego planu sytuacyjnego pochodzącego ze zlikwidowanej, lewobrzeżnej części Żuławskiej Kolei Dojazdowej oraz fotografie makiety autorstwa Andrzeja Sadłowskiego. Dokładne rozplanowanie naszej makiety pozwoli na wykonanie bądź zakup odpowiedniej ilości detali: słupów teletechnicznych, energetycznych, ogrodzeń, drzew, budynków itp. Nim rozpoczniemy budowę makiety, warto narysować w skali 1:1 jej plan. Kilkugodzinna praca przy sporządzaniu i korygowaniu planu zagospodarowania terenu pozwoli uniknąć w czasie budowy przykrych niespodzianek.

Gdy projekt zostanie przyjęty do realizacji, można wziąć się za budowę makiety. Ze względu na temat naszych rozważań, będzie to oczywiście szlak jednotorowej linii kolei wąskotorowej o szerokości toru 750 mm, wykonany w podziałce 1:87. W przyszłości będzie on mógł stanowić załazek większej makiety w rozmiarze H0e. Na początek z powodzeniem wystarczy podstawa o wymiarach ok. 1 m na 0,5 m. Nie może być ona zbyt długa, ani za szeroka, gdyż chodzi nam o to, aby makieta nie zajmowała ogromnej powierzchni.

Najważniejszym i centralnym elementem makiety powinien być tor kolejowy. Przyjmijmy więc, że będzie to odcinek prosty ułożony pomiędzy przeciwnymi krawędziami naszej podstawy. Należy zwrócić uwagę, aby tor dochodził do krawędzi prostopadle. Ułatwi to w przyszłości rozbudowę makiety. Podstawa powinna

być solidna, lecz niezbyt ciężka. W ŚK 8/2001 zaproponowałem budowę drewnianej ramy z listew, przykrytej białym wyciętym z płyty wiórowej. Oczywiście taką konstrukcję można wykonać także ze sklejki. Będzie to jednak inwestycja o wiele kosztowniejsza. Przyklejenie na taką podstawę styropianowej płyty ułatwi kształtowanie terenu. Torowiskiem, czyli podbudową pod tor kolejowy, może być pas spoistego kartonu o grubości ok. 1,5 mm i szerokości ok. 40-45 mm, który wystarczy nakleić na styropian. Na przygotowanej podstawie modelujemy kształt terenu i układamy tor kolejowy. Warto pamiętać, że do budowy toru należy użyć dobrego „materiału torowego”. Nie oszczędzajmy na tym elemencie, gdyż jego jakość wpływa znacząco na ruch jeżdżącego się po nim taboru. Proponuję zastosowanie torów typu „flex” np. firm Roco lub Tillig. Nie może

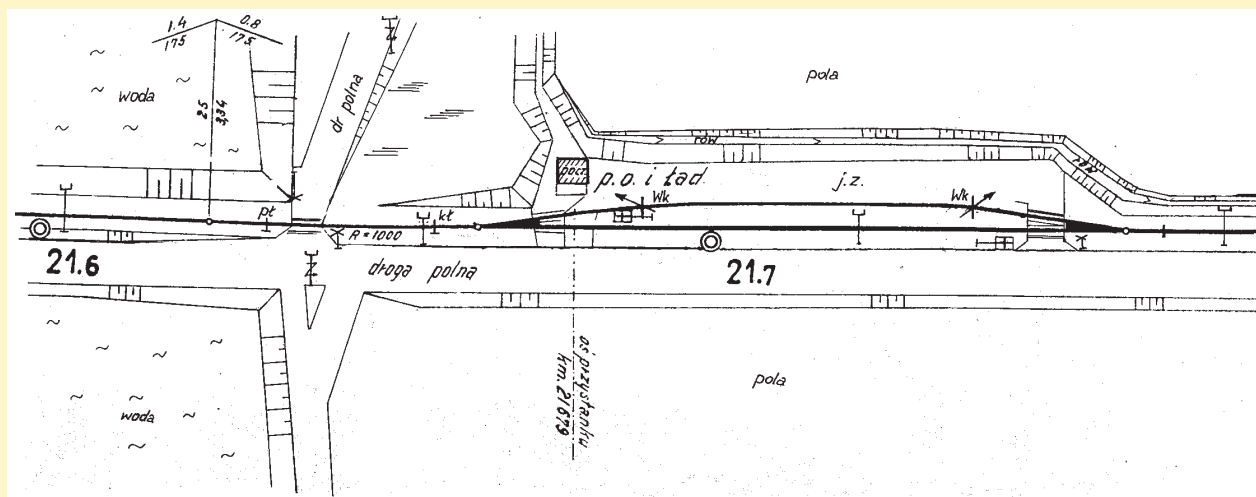
Fragment planu sytuacyjnego szlaku kolei wąskotorowej.

Tory kolei wąskotorowej często biegną równoległe do dróg.

Dojazdy do posesji przecinając tor tworzą liczne przejazdy.

Plan sytuacyjny przystanku osobowego z ładownią.

na zapomnieć o podlutowaniu kabelków do stopek modelowych szyn. Musimy przeciągnąć je pod płytę makiety. W ten sposób doprowadzimy prąd do toru. Gdy tor jest już przejezdny, możemy przystąpić do ustawiania obiektów oraz wykonywania elementów krajobrazu: zieleni, dróg, ścieżek...

Zbudowany fragment szlaku powinniśmy poddać surowej ocenie. Ten pierwszy „kawałek” makiety winien być swoistym poligonem doświadczalnym. Nie bójmy się zmieniać i poprawiać tego, co nam „nie wyszło”. Doskonałym warsztat i technikę wykonywania elementów infrastruktury.

Gdy uznamy, że wykonana makieta przypomina oryginał i jest faktycznie realistycznym modelem kolei, a nie dziecięcą zabawką, możemy przystąpić do planowania przedsięwzięcia trudniejszego. Będzie nim budowa małego przystanku osobowego z wyładownią.

W związku z tym, że budujemy kolej wąskotorową, rozmiary tej makiety będą również niewielkie. Ponownie proponuję skorzystanie z oryginalnych planów. Przedstawiony na rysunku układ torowy składa się z dwóch rozjazdów, dwóch torów i wiaty dla oczekujących podróżnych. Całość dopełniają rowy melioracyjne, polne drogi, słupy teletechniczne i energetyczne. W pobliżu toru usytuowane są zabudowania gospodarskie. Technika wykonania tej makiety pozostaje identyczna jak w przypadku budowy szlaku. Warto jedynie w tym miejscu wspomnieć, że rozjazdy, które umieścimy na naszym przystanku z wyładownią muszą mieć odpowiednie skosy i promienie łuków. Trzeba też zwrócić uwagę, aby ich krzyżownice były metalowe. Geometrii i konstrukcji modelowych rozjazdów poświęciłem cykl artykułów w ŚK 1-6/2004, do których warto teraz powrócić. Popatrzmy też na wiatę ustawioną na przystanku. W oryginale był to obiekt murowany. W naszym modelu równie dobrze wiatę może być drewniana, z blachy falistej lub wykonana ze starego pudła wagonowego.

Na przystankach osobowych poczekalnią dla podróżnych były często blaszane wiaty.

Sądzę, że przedstawione tutaj dwa przykłady będą wystarczającą zachętą do rozpoczęcia modelarskiej przygody, związanej z budową makiety kolei wąskotorowej. Za miesiąc omówię kilka przykładów kształtowania łuków na linii wąskotorowej oraz układów torowych na wąskotorowych stacjach.

Leszek Lewiński

Przystanki osobowe z ładowniami i sąsiadujące z nimi zabudowania gospodarskie tworzyły niepowtarzalny klimat wąskiej kolei.

Układ torów na wąskotorowych ładowniach był najprostszy z możliwych.